

Vállalkozási mérlegképes könyvelő

ELLENŐRZÉS

tantárgy

9. téma (Hatósági ellenőrzés)

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) ellenőrző tevékenysége

GVH: az OGY hozta létre a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló tv. elfogadásával 1990-ben → a gazdasági hatékonyságot kikényszerítő piaci verseny szabadságának és tisztaságának védelme motiválta.

A törvény meghatározza:

- a magyar versenyjogi szabályokat,
- a GVH jogállását, szervezeti és működési kereteit,
- a GVH eljárásainak rendjét.

2

A GVH jellemzői:

- autonóm (Korm. független) államigazgatási szerv,
- az OGY ellenőrzése mellett működik
- élén az elnök áll (a köztársasági elnök nevezi ki 6 évre), munkáját két elnökhelyettes (1. Versenytanács elnöke, 2. szakmai irodák irányítója) segíti
- elnöke évente beszámol az OGY-nek → a gazdasági verseny tisztasága, szabadsága miként érvényesül
- országos hatáskörrel rendelkező hatóság → területi szervei nincsenek.
- a szakmai irodák (Fogyasztóvédelmi Iroda, Kartell Iroda stb.) döntenek a versenyfelügyeleti eljárás elrendeléséről, gondoskodnak a döntéselőkészítéshez szükséges vizsgálatok lefolytatásáról.

3

A GVH tevékenysége három pillérrre épül:

1. **Versenyfelügyelet:** a magyar versenytörvény és a közösségi versenyjog szabályait alkalmazva,
2. **Versenypártolás:** a rendelkezésére álló eszközökkel igyekszik a verseny érdekében befolyásolni az állami döntéseket, illetve a verseny társadalmi elfogadottsága érdekében a versenypolitikai ismeretek terjesztésével,
3. **Versenykultúra fejlesztése:** a verseny közgazdasági és jogi kérdéseivel foglalkozó szakmai közélet fejlesztésével

4

A GVH ellenőrzéssel összefüggő feladatai:

- ✓ folyamatosan figyelemmel kíséri a verseny és a piacok működését;
- ✓ érkezett panaszok, illetve bejelentések kezelése → döntést hoznak arról, hogy induljon-e hivatalból versenyfelügyeleti eljárás, illetve jogsértés gyanúja esetén saját kezdeményezésre versenyfelügyeleti eljárást indítanak;
- ✓ lefolytatják a hivatalból/kérelemre indult versenyfelügyeleti eljárásokat és előkészítik a Versenytanács döntését;
- ✓ utóvizsgálat keretében ellenőrzik a versenytanácsi döntések végrehajtását.

5

A fogyasztóvédelmi ellenőrzés

Fogyasztóvédelem célja: egyensúlyi helyzet teremtése a fogyasztó és a termék értékesítő között annak érdekében, hogy a fogyasztó jogai a legteljesebben érvényesüljenek.

A fogyasztóvédelemről szóló törvény a fogyasztói érdekek védelmének öt alapelvere épül:

1. a fogyasztók egészségének és biztonságának védelme,
2. a fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme,
3. a fogyasztók tájékoztatása és oktatása,
4. a fogyasztói igények érvényesítése,
5. a fogyasztók képviselése.

6

A fogyasztóvédelem szervezete:

- a) a kormányhivatalok szervezetén belül működő területi felügyelőségek,
- b) Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) → a szakmai irányítást gyakorolja, másodfokú hatósággént jár el
A keretein belül fejti ki tevékenységét az Európai Fogyasztói Központ is, amely más uniós államban vásárolt árukkal kapcsolatos problémák megoldásában nyújt segítséget.

7

Az NFH tevékenységei:

- ✓ véleményezi a fogyasztókat érintő jogszabálytervezeteket;
- ✓ közreműködik a fogyasztóvédelmi politika kidolgozásában, figyelemmel kíséri és elemzi érvényesülését;
- ✓ szükség szerint javaslatot tesz a miniszternek a fogyasztókat érintő jogszabályok módosítására;
- ✓ irányítja a termékek biztonságosságának és megfelelőségének ellenőrzésével összefüggő feladatokat, működteti a Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszert;

8

- ✓ koordinálja az NFH nemzetközi kapcsolatait;
- ✓ végzi, illetve végezteti a feladatainak ellátásához szükséges laboratóriumi vizsgálatokat;
- ✓ gondoskodik az NFH és a felügyelőségek kormánytisztviselőinek szakmai továbbképzéséről;
- ✓ együttműködési megállapodást köthet a fogyasztóvédelmi tevékenységet ellátó más állami szervezetekkel.

9

A fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzése kiterjed:

- ✓ az áru fogyasztók számára való értékesítésére,
- ✓ a fogyasztóknak forgalmazott termék minőségére, összetételére, csomagolására, megfelelőség-értékelésre, megfelelőségi jelölésére,
- ✓ a fogyasztóknak értékesített áru mérésére, hatósági (kötelezően megállapított) árára,
- ✓ a fogyasztói panaszok intézésére,
- ✓ a fogyasztói szerződés keretében érvényesített szavatossági és jótállási igények intézésére,
- ✓ a termék forgalmazása / szolgáltatás nyújtása során az egyenlő bánásmód követelményére,
- ✓ a fogyasztók tájékoztatását előíró jogszabályok betartására, és eljár az azok megsértése esetén.

10

A munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzés

Nemzeti Munkaügyi Hivatal (NMH) Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatósága, a kormányhivatalok munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szerve: a munkavédelemmel és a munkaügyi hatósági tevékenységgel kapcsolatos közigazgatási feladatokat látják el a Kormány megbízásából 2012-től.

A hatóság a munkavédelemmel és a munkavégzéssel kapcsolatos jogszabályok (pl. munkavédelmi törvény, munka törvénykönyve és ezek végrehajtási rendeletei stb.) betartását ellenőrzi.

Az igazgatóság ellátja a munka-higiénés és foglalkozás-egészségügyi ellenőrzési feladatokat is. 11

NMH jogállása:

- központi hivatal,
- irányítását a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter látja el,
- a miniszter által kinevezett főigazgató-helyettes vezeti.

12

A pénzügyi ellenőrzés

A pénzügyi rendszer tagjai:

- ☐ Magyar Nemzeti Bank (MNB) ← monetáris hatóság
- ☐ hitelintézetek (üzleti bankok)
- ☐ pénzügyi vállalkozások ← monetáris végrehajtó

MNB:

- ✓ Magyarország központi bankja, jegybankja,
- ✓ irányítja a monetáris politikát,
- ✓ biztosítja az ország pénzügyi rendszerének stabilitását, fenntartja az árstabilitást,
- ✓ ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét.

13

- ✓ a pénzügyi szolgáltatók csak az engedélyével vagy bejelentési kötelezettségük teljesítésével végezhetnek pénzügyi szolgáltatási tevékenységet,
- ✓ 2013. október 1-jétől a jegybank látja el a pénz-, tőke- és biztosítási piac felügyeletét, a fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti funkcióit is.

14

A Magyar Nemzeti Bank szervezete, jogállása, tevékenysége

Szervezeti formája: zártkörűen működő rt. (Zrt)

Szervei:

- a) Közgyűlés: az MNB legfőbb szerve.
- b) Igazgatóság: az elnök és az alelnökök alkotják
Felelős
 - a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint
 - az MNB működésének irányításáért.
- c) Monetáris Tanács: a legfőbb monetáris döntéshozó szerv; min. 5, max. 9 tagja van (elnök + alelnökök + többi tag ← az OGY választja 6 évre. Bármikor összehívható, de havonta min. egyszer ülésezik. 15

- c) Pénzügyi Stabilitási Tanács: pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása érdekében
 - figyelemmel kíséri a rendszer egészének, a pénzügyi piacoknak a stabilitását,
 - számba veszi és elemezi a közvetítőrendszert veszélyeztető kockázati tényezőket,
 - nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket.
 Min. 3, max. 10 tagú testület. Tagjai: MNB elnöke + alelnökök + az elnök által kijelölt vezetők. Ülésén a pénz-, tőke- és biztosítási piac szabályozásáért felelős miniszter képviselője, és az elnök által felkért külső meghívottak tárgyalási joggal vesznek részt.

16

- e) Felügyelőbizottság: az MNB folyamatos belső és tulajdonosi ellenőrzését látja el, tagjai az Országgyűlés által választott elnök + 3 tag + a gazdasági ügyekért felelős miniszter képviselője + a miniszter által delegált szakértő.

Az MNB elnöke: a bank vezetője, akit a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevez ki hat évre.

Alelnökök: 2 max. 3 fő; megbízatásuk szintén hat évre szól.

Az MNB független intézmény → szervei, döntéshozó szerveinek tagjai feladataik végrehajtása és kötelességeik teljesítése során függetlenek ← utasításokat csak az Európai Központi Banktól fogadhatnak el.

17

Tevékenysége felett ellenőrzést végezhet:

1. az Állami Számvevőszék, valamint
2. az Országgyűlés, (semmilyen más szerv!!!!)

Az elnök köteles beszámolni

- a) évente az MNB tevékenységéről az Országgyűlésnek,
- b) félévente pedig az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának, emellett
- c) a házelnök és a bizottság elnökével szemben rendkívüli beszámolási kötelezettség is terheli.

18

Az MNB feladatai:

1. bankjegy- és érmekibocsátás (kizárólagos joga);
2. a forgalomban lévő pénz mennyiségének szabályozása ← meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
3. a nemzeti fizetőeszköz értékállóságának védelme;
4. a hivatalos deviza- és aranytartálék képzése és kezelése ← egyedülként jogosult;
5. a hivatalos devizaárfolyamok jegyzése és közzététele;
6. a fizetési, elszámolási és értékpapír-elszámolási rendszerek felügyeletének, kialakításának ellátása;
7. a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása.

19

A Magyar Nemzeti Bank ellenőrzési feladatai

1. A pénzforgalmi feladataihoz kapcsolódóan: jóváhagyja és ellenőrzi az elszámolásforgalom lebonyolítását végző átutalási rendszert működtető hitelintézeti elszámolóház üzletszabályzatát, illetve annak módosítását,
2. A pénzkibocsátó tevékenysége kapcsán: ellátja és ellenőrzi a magyar és a külföldi törvényes fizetőeszközök hamisítás elleni védelmével kapcsolatosan a hatáskörébe tartozó feladatokat,

20

3. Jegybanksi ellenőrzése keretében: a pénzügyi szolgáltatások végzésének feltételeire vonatkozó rendelkezések, továbbá a jegybank elnöke rendeleteinek megtartását a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások vonatkozásában,

A jegybanksi ellenőrzés során jogosult:

- helyszíni ellenőrzésre,
- adatok, beszámolók, mérlegek, bizonylatok és vizsgálati anyagok bekérésére,
- jogszabálysértés megállapítása esetén köteles a szükséges intézkedéseket megtételére (köteles) → az érintett szerv pedig köteles a megkeresést érdemben megvizsgálni és saját intézkedéséről a MNB-t tájékoztatni.

21

Az MNB feladatai a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletének keretében:

- a) a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,
- b) a rendszer részét képező személyek / szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,
- c) a pénzügyi szervezeteket fenyegető üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a kockázatok csökkentése / megszüntetése, a prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,
- d) a szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme → a közbizalom erősítése céljából.

22

A hitelintézetek ellenőrzései

A hitelintézetek üzletszerűen foglalkoznak: 1) a fizetési forgalom lebonyolítása 2) hitelnyújtás 3) betéti, befektetési és értékpapírügyletekkel, továbbá egyéb különböző ügyletekkel (letét, deviza, nemesfém stb.).

A hitelintézetek ellenőrzési feladatai:

- a) mint számlavezető → ellenőrzi a pénzforgalomra és az elszámolási forgalomra vonatkozó előírások megtartását, figyelemmel kíséri a bankszámlákon a pénzeszközök és a hitelek alakulását,
- b) mint hitelező → ellenőrzi az ügyfél hitelképességét, a hitelek fedezetét és a hitel rendeltetésszerű felhasználását.

23

A hitelezői minőségben végzett ellenőrzések jellemzői:

- a rendelkezésre álló adatok és információk alapján végzi → megkapja a hitelkérelem elbírálásához, a kérelmező pénzügyi helyzetének, fizetőképességének megítéléséhez szükséges adatokat;
- a hitelkérelmezők adóminősítését, azok előző években készült számviteli beszámolóját, gazdasági tevékenységük különféle adatait, továbbá a következő időszakra vonatkozó üzleti terveik felhasználásával végzik el;
- helyszíni ellenőrzést akkor végez, ha kérdéseire nem kap kielégítő választ, ill. az adatok, információk nem egyértelműek;

24

- a hitelképesség minősítésének fontos eszközei a tőkeellátottságot, a likviditást, a jövedelmezőséget és hatékonyságot jelző mutatószámok;
- vizsgálnia kell továbbá: a rendszeres értékesítést és piaci pozíciókat, a fizetési kötelezettségek pontos teljesítését, a banki sorban állási helyzetet, a vezetés színvonalát stb.;
- hitelkérelmeket cenzúraeljárás keretében bírálják el. (A cenzúrabizottság a hitelintézet belüli döntés előkészítő, tanácsadó szerv.) → A cenzúraeljárás körébe tartoznak azok a hitelezési, pénzforgalmi és egyéb lényeges ügyek, amelyek a hitelintézet és az ügyfél közötti szerződéses kapcsolat létesítésére, módosítására, vagy megszüntetésére irányulnak.